

Ürün Raporu

ŞEKER PANCARI

2020

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
TARIMSAL EKONOMİ VE POLİTİKA GELİŞTİRME ENSTİTÜSÜ

TARIMSAL EKONOMİ VE POLİTİKA GELİŞTİRME ENSTİTÜSÜ
TEPGE

Ürün Raporu
ŞEKER PANCARI
2020

Hazırlayan

Ömer ŞENTÜRK

Ziraat Mühendisi

omer.senturk@tarimorman.gov.tr

Tarımsal Ekonomi ve Politika Geliştirme Enstitüsü

TEPGE YAYIN NO: 328
ISBN: 987-605-7599-57-5

ARALIK, 2020

İletişim:
Tarım ve Orman Bakanlığı kampüsü
Üniversiteler Mah. Dumlupınar Bulvarı 06800
Çankaya/ANKARA

Telefon: 0312 287 5833
Faks: 0312 287 5458

© TEPGE
Her Hakkı Saklıdır.

TEPGE'nin izni olmaksızın basılamaz, basılı veya elektronik materyal olarak çoğaltılamaz ve/veya dağıtılamaz.

Kaynak gösterilmek şartı ile alıntı yapılabilir.

Yayın içerisindeki her türlü yorum ve değerlendirmeler yazara aittir ve Tarım ve Orman Bakanlığı'nın ya da TEPGE'nin görüşlerini yansıtmaz.

Tablo ve grafiklerdeki rakamların bir bölümü desimalli kullanıldığından ara ya da alt toplamları genel toplamları ile farklılık gösterebilir.

Yayın içerisindeki istatistik veriler hazırlandığı dönemde ilgili kaynaklardan elde edilen yayınlanmış son veriler olup sonraki dönemlerde, yapılan güncellemelerden dolayı farklılıklar olabilir.

İÇİNDEKİLER

1. GİRİŞ.....	1
2. DÜNYADA DURUM.....	1
2.1 Şeker Pancarı Ekim Alanı ve Üretimi.....	2
2.2. Şeker Üretimi.....	2
2.3. Şeker Tüketimi.....	3
2.4. Dış ticaret.....	4
2.5. Fiyatlar	5
2.6. Nişasta Kökenli Tatlandırıcılar	6
3. TÜRKİYE’ DE DURUM.....	7
3.1. Şeker Üretimi.....	7
3.2. Dış Ticaret.....	9
3.3. Şeker Pancarı ve Şeker Fiyatı.....	10
3.4. Satış-Stok Durumu.....	11
3.5. Melas Üretimi ve Kullanım Alanları.....	12
3.6. Alkol Üretimi ve Kullanım Alanları.....	12
3.7. Türkiye’de Nişasta Bazlı Şeker Sektörünün Durumu.....	13
4. GENEL DEĞERLENDİRME.....	14
KAYNAKLAR	15

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1. Dünya şeker (sakkaroz) dengesi	2
Tablo 2. En büyük şeker pancarı üreticisi ülkeler (2018).....	2
Tablo 3. En büyük şeker üreticisi ülkeler.....	3
Tablo 4. En büyük şeker tüketicisi ülkeler ve Türkiye, (2019/20, BŞE).....	4
Tablo 5. En büyük ihracatçı ve ithalatçı ülkeler (2019/2020).....	4
Tablo 6. Dünya şeker borsa fiyatları.....	6
Tablo 7. Dünya HFCS üretimi.....	6
Tablo 8. Pancar şekeri ve NBS kotaları.....	7
Tablo 9. Türkiye şeker pancarı ekim, üretim ve verim miktarları.....	8
Tablo 10. İllere Göre Şeker Pancarı Ekim ve Üretimi (2018).....	8
Tablo 11. Pancar şekeri üretim ve satış durumu.....	9
Tablo 12. Şeker ithalatı-ihracatı.....	9
Tablo 13. Yıllar itibariyle şeker pancarı fiyatları.....	11
Tablo 14. Pancar şekeri satış fiyatları.....	11
Tablo 15. Türkiye genelinde pancar şekeri satış-stok durumu.....	11
Tablo 16. Melas üretimi.....	12
Tablo 17. Yıllar itibariyle işlenen melas, üretilen alkol miktarı.....	12
Tablo 18. NBS üretim ve satış durumu.....	13
Tablo 19. Nişasta bazlı şeker fiyatları.....	13

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 1. En büyük şeker üreticisi ülkeler ve Türkiye (2019/20).....	3
Grafik 2. Dünya şeker ihracatında önemli ülkelerin payları (2019/20).....	5
Grafik 3. Dünya şeker ithalatında önemli ülkelerin payları (2019/2020).....	5
Grafik 4. Türkiye'nin yıllar itibariyle pancar şekeri dış ticareti (bin ton).....	10
Grafik 5. Türkiye'nin yıllar itibariyle NBS dış ticareti (bin ton).....	10

KISALTMALAR

BŞE	Beyaz Şeker Eşdeğeri
HFCS	High Fructose Corn Syrup (Yüksek Fruktozlu Mısır Şurubu)
NBS	Nişasta Bazlı Şeker
USDA	U.S. Department Of Agriculture
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
AB	Avrupa Birliği
BKK	Bakanlar Kurulu Kararı
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
TŞFAŞ	Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş.
DİR	Dâhilde İşleme Rejimi
DİİB	Dâhilde İşleme İzin Belgesi
TAPDK	Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkiler Piyasası Düzenleme Kurumu
PY	Pazarlama Yılı
ŞDB	Şeker Dairesi Başkanlığı

1. GİRİŞ

İnsan vücudun temel fonksiyonları için gerekli olan şeker; yüksek kalorili ve nispeten ucuz bir gıda olması ve belli bir tat oluşturması nedeniyle beslenme açısından önemli bir temel besin maddesidir. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) günlük harcanan kalori içerisinde tüketilen şeker miktarının oranının %5'in altında olmasını önermektedir. Beslenmenin temel maddesi olmasının yanı sıra, tarımsal üretime katkısı, yan ürünler ve istihdama katkısı nedeniyle şeker, tüm dünyada stratejik öneme sahip bir ürün durumundadır.

Genel olarak tatlılık veren her çeşit madde için tatlandırıcı ifadesi kullanılmakta, şeker ifadesi ise sadece pancar ya da kamıştan elde edilen kristal beyaz şeker(sakaroz) için kullanılmaktadır. Türkiye'de şeker pancarı tarım sektöründe ve yarattığı katma değerle tarıma dayalı sanayi üretiminde önemli bir rol oynamaktadır. Ekonomik değerinin yanı sıra, istihdam ve çiftçiyi tarımsal üretime bağlayarak, köyden kente göçü engellemekte, sosyo-ekonomik faydalar sağlamaktadır.

Türkiye'de şeker, tamamen şeker pancarından üretilmekte ve yıllık yaklaşık 18,9 milyon ton üretimi ile Rusya, Fransa, ABD ve Almanya gibi ülkelerden sonra gelmektedir. Yetiştirildiği bölgelerde önemli bir ekonomik katma değer oluşturan şeker pancarı tarımının Türkiye tarımı ve ekonomisine sağladığı katkılar şu şekilde özetlemek mümkündür;

- Şeker pancarı ekonomik değerinin yanında istihdam ve tarımsal üretimde devamlılığı destekler.
- Bir dekar şeker pancarı üretimi yaklaşık 10 işgücü istihdam sağlamaktadır.
- Kendinden sonra ekilen hububatta %20 verim artışı sağlamaktadır.
- Yaklaşık 350 bin çiftçi ailesi, 300 bin hektar üzerinde bir alanda şeker pancarı yetiştirmektedir.
- Bir dekarının fotosentez yoluyla havaya verdiği oksijen, 6 kişinin bir yılda tükettiği oksijene eşdeğer olup, 1 da'lık orman alanından 3 kat daha fazla oksijen üretmektedir.
- Şeker pancarı tarıma dayalı sanayide önemli bir rol oynayarak katma değer yaratmaktadır.
- Şeker pancarı endüstriyel bir bitkidir. Endüstri bitkileri içinde sağladığı katma değer bakımından 2. sırada yer almaktadır.
- Şeker pancarının işlenmesi sonucu oluşan melas ve küspe hayvan yemi olarak kullanılmakta olup, ispiroto üretimi ve içki sanayinin önemli bir hammaddesidir (Eştürk,2018).

2. DÜNYADA DURUM

Dünya şeker üretimi ve tüketim miktarı genel olarak birbirine yakındır. Stoklama imkânının bulunması nedeniyle şeker üretiminde bazı yıllarda oluşan arz fazlası stoklanarak üretimin az olduğu yıllarda talebi karşılamaktadır.

Tablo 1 incelendiğinde 2010/11 döneminde itibaren üretim ve arz fazlalığının 2014/15 dönemine kadar arttığı görülmektedir. 2014/15 ve 2015/16 döneminde toplam üretimin azaldığı, buna karşın tüketimin arttığı görülmekte, bu durumun sonucunda oluşan arz açığının 2015/16 döneminde 6,5 milyon ton, 2016/2017 döneminde ise 3,1 milyon ton olarak gerçekleştiği görülmektedir. 2017/18 döneminde üretim miktarı bir önceki döneme göre %10,7 oranında artmakla birlikte bir sonraki dönem olan 2018/19 döneminde tekrar azalma eğilimi göstermiştir. 2019/20 döneminde de dünya şeker üretimi %4,4 oranında azalarak 174 milyon tondan 169,6 milyon tona düşmüştür. Toplam 110 ülkede gerçekleşen bu üretimin 39,6 milyon tonu pancardan, 127 milyon tonu kamıştan elde edilmiş olup, üretimdeki bu düşüşün sebebi ABD, Hindistan ve Tayland'ın üretimindeki azalmadır.

Tablo 1. Dünya şeker (sakkaroz) dengesi (Eylül-Ekim dönemi, milyon ton, BŞE)

Dönem	Üretim	Tüketim	İthalat	İhracat	Dönem Sonu stok	Arz Fazlası/ Açığı
2010/11	156,2	153,1	53,9	53,9	67,9	3,0
2011/12	163,6	158,0	54,3	54,3	73,6	5,6
2012/13	171,8	163,6	60,8	60,8	81,7	8,2
2013/14	174,1	164,2	57,8	57,8	91,7	9,9
2014/15	169,4	167,1	58,4	58,4	94,0	2,3
2015/16	163,8	170,3	66,3	66,3	87,5	-6,5
2016/17	169,1	172,2	65,0	64,9	84,7	-3,1
2017/18	179,8	171,2	62,6	62,4	93,6	8,6
2018/19	174,0	170,7	57,5	57,5	96,7	3,4
2019/20	169,6	169,7	60,5	60,8	96,3	-0,1
2020/21*	173,5	174,2	60,3	60,2	95,7	-0,7

(*) Öngörü

Kaynak: ŞDB, USDA,2020

2020/21 döneminde ABD, Hindistan ve Tayland'da üretim düşüşüne karşılık Brezilya ve Rusya'da büyük üretim artışları beklenmektedir. 2020/21 dönemi için toplam dünya üretim tahmini 173,5 milyon ton, tüketim tahmini ise 174,2 milyon ton olup yaklaşık 0,7 milyon ton arz açığı beklenmektedir. Devir stokları hariç olarak bu açık miktarı önceki yıllara kıyasla küçük bir değer olarak değerlendirilebilir.

2.1 Şeker Pancarı Ekim Alanı ve Üretimi

Dünyada 56 ülkede şeker pancarı üretilmekte olup Türkiye %6,38'lik pay ile Rusya, Fransa, ABD ve Almanya'nın ardından 5'inci sırada yer almaktadır. Türkiye, iklim koşulları dolayısıyla yalnızca şeker pancarından üretim yapan ülkeler arasındadır (Keperoğlu,2008).

Tablo 2. En büyük şeker pancarı üreticisi ülkeler (2018)

Ülke	Ekim Alanı (Ha)	Üretim (ton)	Verim (Kg/Ha)
Rusya	1.105.339	42.065.957	38.057
Fransa	485.251	39.579.925	81.565
ABD	443.293	30.068.647	67.830
Almanya	413.900	26.191.400	63.279
Türkiye	307.067	18.900.000	61.550
Polonya	238.920	14.302.911	59.864
Ukrayna	274.700	13.967.700	50.847
Çin	216.130	12.077.618	55.881
Mısır	219.087	11.222.720	51.225
İngiltere	114.200	7.620.000	66.725
Diğer	991.602	58.889.428	59.682
Dünya	4.809.489	274.886.306	57.155

Kaynak: FAO, 2020

2.2. Şeker Üretimi

En temel gıda maddelerinden birisi olan şeker, 18. yüzyılın sonuna kadar sadece şeker kamışından üretilmiştir. 19. yüzyılda Avrupa'da yeni bir hammadde olarak şeker pancarı tarımı ve şeker pancarından şeker üretimi başlamıştır.

Yer aldığı coğrafya gereği Türkiye, Avrupa Birliği, Rusya, Ukrayna gibi ülkeler pancardan; ABD, Japonya, Çin gibi ülkeler hem pancardan hem kamıştan; Brezilya, Hindistan, Meksika, Pakistan, Tayland ve Avustralya gibi ülkeler kamıştan şeker üretmektedir (Türkşeker Sektör Raporu, 2020).

Dünya şeker üretiminin yaklaşık %76'sı şeker kamışından, %24'ü ise şeker pancarından üretilmektedir (USDA, 2020). Genellikle tropik ve alt tropik bölgelerde yetiştirilen şeker kamışının düşük maliyetle üretilmesi ve işlenmesinden dolayı şeker kamışından üretilen şeker daha düşük maliyetli olmaktadır.

Dünya şeker ihtiyacının önemli bir kısmı şeker kamışından sağlanmaktadır. Bunun nedeni şeker kamışının ekiminin kolay olması, daha geniş alanlarda ekilebilmesi ve veriminin yüksek olmasıdır.

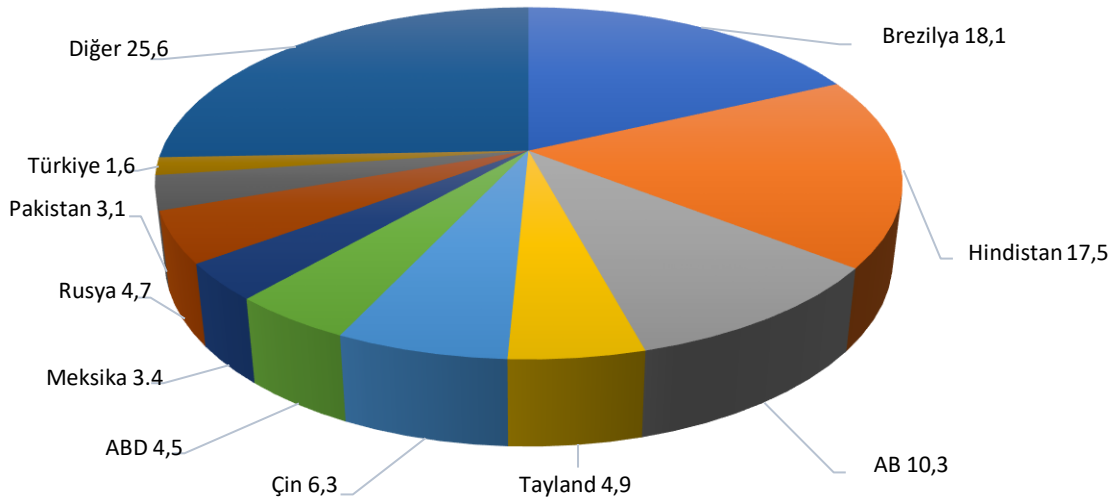
Dünyada 2019/20 sezonunda dünya şeker üretiminin 39,5 milyon tonu pancardan, 126 milyon tonu da kamıştan olmak üzere toplam 165,5 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. 2019/20 sezonu itibariyle dünyada şekerin %76'sı kamıştan, %24'ü pancardan üretilmiştir.

Tablo 3. Dünya şeker üretiminde önemli ülkeler (milyon ton)

Ülke	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020
Brezilya	39.2	38.9	29.5	29.9
Hindistan	22.2	34.3	34.3	28.9
AB	18.3	20.9	17.9	17.0
Tayland	10.0	14.7	14.5	8.2
Çin	9.3	10.3	10.7	10.4
ABD	8.1	8.4	8.1	7.4
Meksika	6.3	6.3	6.8	5.6
Rusya	6.2	6.5	6.0	7.8
Pakistan	6.8	7.2	5.2	5.2
Türkiye	2.5	2.5	2.7	2.7
Diğer Ülkeler	45.1	44.2	43,6	42.4
Dünya	174.0	194.2	179.3	165.5

Kaynak: USDA, 2020

Dünyanın en büyük şeker üretici ülkesi Brezilya olup, dünya üretimindeki payı 2019/20 sezonu itibariyle %18,1'dir. Bu ülkeyi %17,5'lik pay ile Hindistan ve %10,3'luk pay ile AB ülkeleri takip etmektedir. Türkiye %1,6'lık payla 12. sırada yer almaktadır.

Grafik 1. En büyük şeker üreticisi ülkeler ve Türkiye (2019/20,%)

Kaynak: Tablo 3

2.3. Şeker Tüketimi

Dünya şeker ekonomisinin lokomotifi tüketimdir. Araştırmalar, en önemli tüketici ülkelerin aynı zamanda üretim açısından da önde olan ülkeler olduğunu göstermektedir. En büyük şeker tüketicisi ülkelerin başında Hindistan, AB, Çin, ABD, Brezilya, Rusya, Endonezya, Pakistan Meksika ve Mısır gelirken, Doğu Asya'nın en yüksek seviyede şeker tüketen kıta olduğu görülmektedir. Türkiye ise 3 milyon ton ile dünyada 11. sırada yer almaktadır.

Dünya şeker tüketimi; kişi başına düşen gelir ve fiyatların düşmesinin özellikle Afrika, Orta Doğu, Latin Amerika ve Karayipler'deki etkisi ile 2019/20 sezonunda %0,8 oranında artmıştır.

Tablo 4. En büyük şeker tüketicisi ülkeler ve Türkiye (2019/20, BŞE)

Ülke	2019/2020	(%)
Hindistan	27.0	15.8
AB	18.3	10.8
Çin	15.4	9.1
ABD	11.1	6.6
Brezilya	10.7	6.2
Endonezya	7.4	4.3
Rusya	6.1	3.5
Pakistan	5.6	3.4
Meksika	4.3	2.5
Mısır	3.3	1.9
Türkiye	3.0	1.8
Diğer Ülkeler	58.0	34.1
Dünya	170.2	100.0

Kaynak: USDA, 2020

Tablo 4’de de görüldüğü üzere dünyada en fazla nüfusa sahip iki ülke olan Çin ve Hindistan benzer şekilde en fazla şeker tüketen ülke konumundadır. Bu iki ülkenin Dünya şeker tüketimindeki payları sırasıyla %15,8 ve %9,1’dir. Türkiye’nin Dünya şeker tüketimindeki payı ise %1,8’dir. Hindistan’da diğer tatlandırıcıların tüketimi nispeten daha düşük olduğu için şeker tüketiminde Çin’in önünde yer almaktadır.

2.4. Dış ticaret

Kamıştan elde edilen şekerin yüksek verimli ve düşük maliyetli olmasından dolayı dünya şeker ticaretinin %90’ını kamıştan yapılmaktadır. 2019/20 sezonunda dünyanın en büyük şeker ihracatçı ülkesi olan Brezilya yaklaşık 30 milyon tonluk beyaz şeker üretiminin 19 milyon tonunu ihraç etmiştir. İhracatta, bu ülkeyi 7 milyon ton şeker ihracatıyla Tayland ve 5,8 milyon ton ile Hindistan izlemektedir.

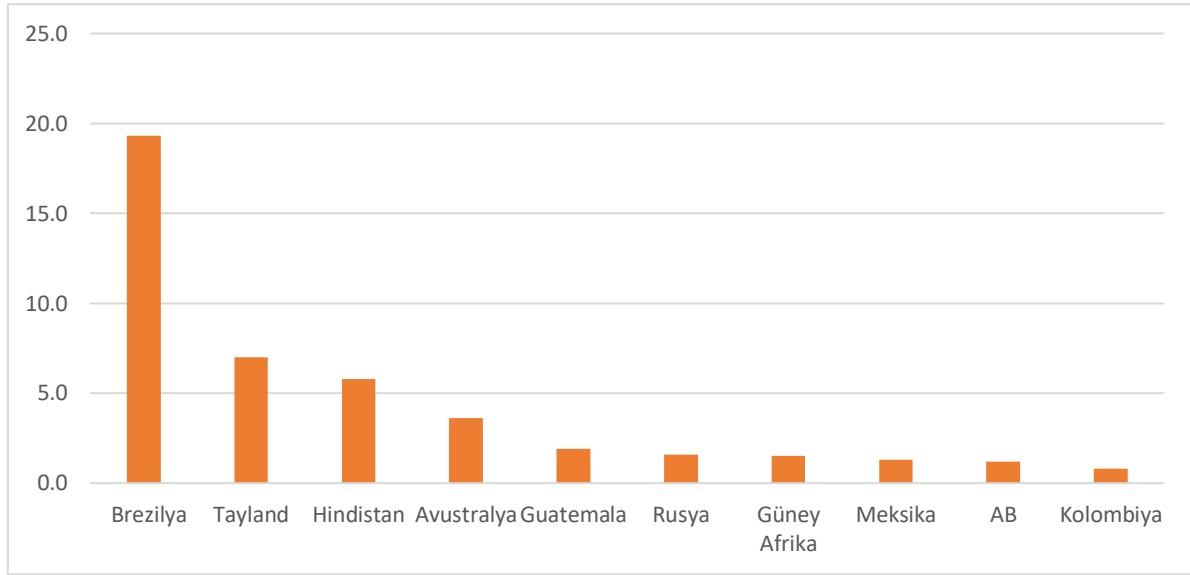
Tablo 5. En büyük ihracatçı ve ithalatçı ülkeler (2019/2020, milyon ton, BŞE)

Ülke	İhracat	Ülke	İthalat
Brezilya	19.3	Endonezya	4.8
Tayland	7.0	Çin	4.4
Hindistan	5.8	ABD	3.7
Avustralya	3.6	Cezayir	2.5
Guatemala	1.9	Bangladeş	2.3
Rusya	1.6	AB	2.1
Güney Afrika	1.5	Malezya	2.0
Meksika	1.3	Güney Kore	1.9
AB	1.2	Nijerya	1.9
Kolombiya	0,8	Suudi Arabistan	1.4

Kaynak: USDA, 2020

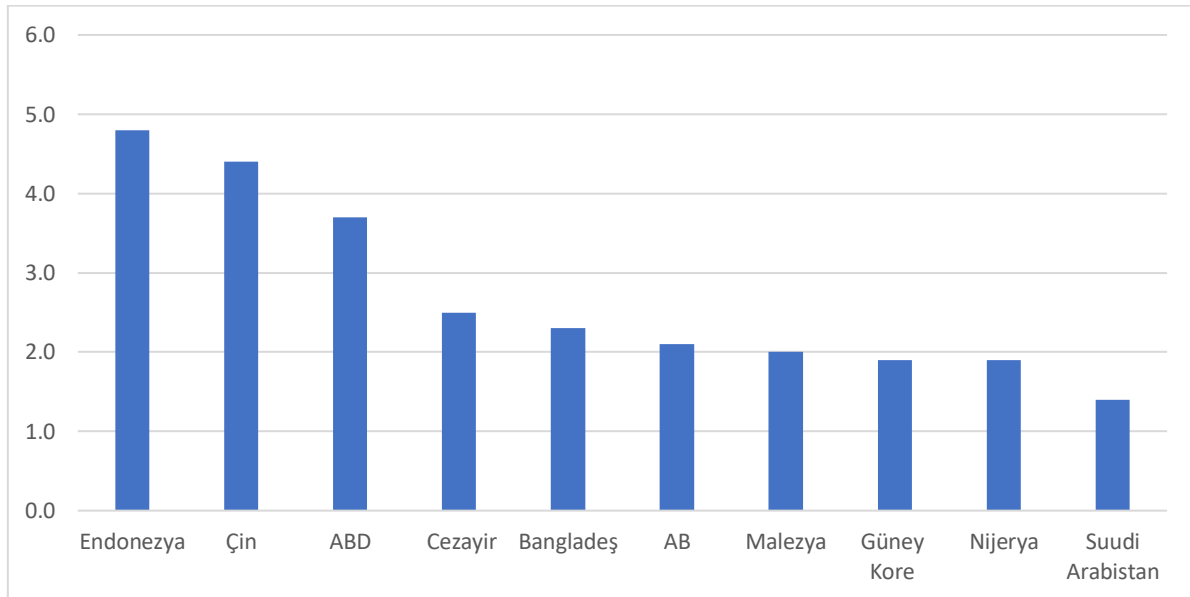
İthalatçı ülkelere bakıldığında ise, 2019/20 sezonunda en büyük ithalatçı ülkenin 4.8 milyon ton ile Endonezya olduğu görülmektedir. Bu ülkeyi 4.4 milyon ton ile Çin, 3.7 milyon ton ile ABD ve 2.5 milyon ton ile Cezayir izlemektedir.

Büyük üretici ülkelerdeki artan şeker stokuna bağlı olarak ihracat teşvikleri ve ithalat taleplerine bağlı olarak küresel şeker ticaretinin artırması beklenmektedir.

Grafik 2. Dünya şeker ihracatında önemli ülkelerin payları (2019/20, %)

Kaynak: Tablo 5

Grafik 3. Dünya şeker ithalatında önemli ülkelerin payları (2019/2020) (%)

Kaynak: Tablo 5

2.5. Fiyatlar

Uluslararası şeker ticareti dünya borsa fiyatları üzerinden şekillenmekte olup, beyaz şeker için uluslararası borsa Londra Borsası, ham şeker için ise New York borsasıdır.

Kamışından elde edilen şekerin fiyatı pancar şekeri fiyatının yarısından daha düşük olması, pancar şekerinin rekabet edilebilirliğini azaltmaktadır. Kalite bakımından kamış ve pancardan elde edilen şekerler arasında bir farklılık bulunmamasına karşın, dünya şeker üretiminin ve ihracatının büyük kısmını teşkil eden kamış şekeri, şeker fiyatlarında belirleyici rolü oynamaktadır.

Dünya şeker fiyatları genel olarak arz ve talep durumu üzerinden şekillenmekle beraber; spekülasyonlar, petrol ve emtia fiyatları, navlun bedelleri, döviz kuru değişimleri, faiz oranları, ticaret politikaları, enflasyon, politik ve finansal çalkantılar, ülkelerin ekonomik durumları gibi dış faktörler de fiyatlar üzerinde etkili olmaktadır. Üretimin talepten düşük kalması stokların azalmasına ve fiyatların artmasına, tersi durumlar ise fiyatların düşmesine sebep olmaktadır.

Uluslararası şeker fiyatlarının, ithalatçı ve ihracatçı ülkelerdeki büyük stoklar ve ihracatçı ülkelerin ABD doları karşısında güçlenmesine bağlı olarak düşüş eğilimindedir.

Tablo 6. Dünya şeker borsa fiyatları (ABD \$/ton)

Yıllar	Beyaz Şeker (Liffe No: 5)	Ham Şeker (New York No:11)
2013	490	385
2014	440	360
2015	373	290
2016	499	400
2017	434	349
2018	344	270
2019	333	272
2020*	374	207

Kaynak: Türkşeker, Londra Borsası 2020

* 2020 yılı verisi ilk 11 ayın ortalamasıdır.

2013–2020 yılları arasında ham şeker ve beyaz şeker borsa fiyatları Tablo 6’da verilmiştir. 2013-2015 yılları arasında azalma eğiliminde olan fiyatlar 2014/15, 2015/16 yılları arasında toplam üretimdeki azalma ve tüketimdeki artışa bağlı olarak oluşan 5,4 milyon arz açığı 2016 yılında fiyatlarda yükselişe neden olmuştur. 2016 yılında bir önceki yıla göre beyaz şeker fiyatları % 33,8 ham şeker fiyatları ise %37,9 artmıştır.

2.6. Nişasta Kökenli Tatlandırıcılar

Kalorili tatlandırıcılar pancar, kamış gibi hammaddelerden üretilen sakkaroz kökenliler ve mısır, buğday, patates gibi hammaddelerden üretilen nişasta bazlılar olmak üzere iki gruptan oluşur. Sadece mısırdan üretilen nişasta kökenli tüm şuruplara glukoz dahil mısır şurubu denir. Fruktoz içeren şuruplara ise HFCS (highfructosecornsyrup – yüksek fruktozlu mısır şurubu) denilmektedir (Şeker-İş, 2017).

Tablo 7’de Dünyada HFCS üretimi verilmiş olup, 2020 yılında ABD’nin 9,3 milyon ton üretim ile ilk sırada yer aldığı görülmektedir. ABD hammadde bolluğu ve gelişmiş üretim teknolojisi ile toplam dünya üretiminin yaklaşık % 50 sini gerçekleştirirken bu ülkeyi 4,4 milyon ton üretim ile Çin, 1,25 milyon ton üretim ile Japonya ABD takip etmektedir.

Tablo 7. Dünya HFCS üretimi (milyon ton, kuru ağırlık)

Ülkeler	2019 Dönemi Üretim Miktarı (Milyon Ton, kuru baz)	2019 Dönemi Üretim Miktarı (Milyon Ton, Ticari baz)
ABD	7,00	9,30
Çin	3,30	4,40
Japonya	0,94	1,25
AB	0,57	0,76
Meksika	0,37	0,49
Arjantin	0,36	0,48
Türkiye	0,36	0,48
Kanada	0,34	0,45
Güney Kore	0,28	0,37
Tayvan	0,20	0,27
Diğer Ülkeler	0,31	0,43
Dünya	14,03	18,71

Kaynak: ŞDB 2020

3. TÜRKİYE' DE DURUM

Türkiye'de 19.04.2001 tarihinde yürürlüğe giren 4634 sayılı Şeker Kanunu ile fabrikalarının pazar paylarının kotalara bağlanması, iç piyasada sanayinin rekabete açık hale getirilmesi, devletin etkinliği sınırlandırılması ve üretimin istikrarın sağlanması amaçlanmıştır. Şeker kanunu kapsamında şeker pancarı üretimi; her yıl belirlenen şeker kotalarına bağlı olarak ekim alanlarında üreticiler ile fabrikalar arasında sözleşme düzenlenerek yapılmaktadır.

Türkiye'de şeker sektöründe; 15 adet pancar şekeri üreticisi ve 5 adet nişasta bazlı şeker üreticisi faaliyet göstermektedir. Bunların dışında kota hakkı olmayıp, sadece ihracata yönelik faaliyet gösteren 5 nişasta bazlı şeker üreticisi bulunmaktadır. Sektörde önemli bir pay sahibi olan Türkşeker, özelleştirmeler sonrası faal 15 şeker fabrikası ile 2019/20 pazarlama yılında Türkiye toplam pancar şekeri üretiminin yaklaşık % 35,5'ini gerçekleştirmektedir.

3.1. Şeker Üretimi

Türkiye tarımsal üretimindeki temel ürünlerden birisi olan şekerpancarı, tarımsal sanayiye katkısı ve yan ürünleri ile hayvancılığa katkısı bakımından da ayrıca önem taşımaktadır. Temel gıda maddesi olarak stratejik bir değere sahip şeker, Cumhuriyet dönemine kadar ithalat yoluyla karşılanmaktaydı. Cumhuriyet sonrası Türkiye'de sağlanan teşvikler ve yapılan yatırımlarla, bugün tüketilen şekerin tamamına yakını yurt içinde üretilmektedir.

Kendine yeterlilik üzerine inşa edilen şeker politikasında şeker üretiminin zamanla ihtiyacın çok üzerinde gerçekleşmesi stokların artmasına neden olmuştur. Bu sorunun çözümü için 1998 yılında getirilen kota uygulaması ile şeker pancarı üretimi sınırlandırılmıştır.

Türkiye'nin şekerde kendi kendine yeterliliğini esas alan 4634 sayılı Şeker Kanunu, talebini karşılayacak düzeyde üretim planlamasını yapmaktadır. Şeker Kurulu tarafından ülke içinde pazarlanacak şeker miktarı tahsis edilen kotalar ile belirlenmektedir.

Türkiye'nin yıllık şeker ihtiyacı oransal olarak %90'ı pancar şekeri, %10'u ise nişasta bazlı şekerden karşılanacak şekilde planlanmakta olup, yıllara göre pancar şekeri ve NBS kotaları Tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 8. Pancar şekeri ve NBS kotaları (bin ton)

Pazarlama Yılı	Pancar Şekeri Kotası (A)	NBS Kotası (A)	NBS Kota Artışı (%)*	Toplam A Kotası
2008/09	2.400	267	25	2733
2009/10	2.438	271	50	2.845
2010/11	2.200	244	50	2.566
2011/12	2.200	244	35	2.529
2012/13	2.200	244	38	2.537
2013/14	2.200	244	25	2.505
2014/15	2.250	250	30	2.575
2015/16	2.250	250	25	2.563
2016/17	2.385	265	0	2.650
2017/18	2.537	267	-50	2.670
2018/19	2.565	135*	-	2.700
2019/20	2.633	67,5**	-	2.700
2020/21	2.737	67,5	-	2.700

* NBS kotası % 50 oranında düşürülmüştür.

**NBS kotası % 50 oranında düşürülmüştür.

Kaynak: Türkşeker, 2020

2008/09 pazarlama yılında Türkiye toplam A kotası 2 milyon 733 bin ton olarak belirlenmiş, nişasta bazlı şeker oranı ise %10 olarak belirlenmiştir. Türkiye toplam tatlandırıcı talebi içerisinde Nişasta Bazlı Şekerler payı için %10'luk oranında kota belirlenmesi kanun ile hükme bağlanmıştır.

Bakanlar kuruluna bu kotayı %50 oranında artırmaya veya eksiltmeye yetki verilmiştir. 2018/19 pazarlama yılında bu kota %50 oranında düşürülerek %5'e çekilmiştir. 2019/20 pazarlama yılında ise tekrar %50 oranında düşürülerek %2,5'e çekilmiştir. 2020/21 pazarlama yılında ise toplam A kotası 2 milyon 700 bin ton olarak belirlenmiş Nişasta Bazlı Şekerler payı için %2,5 üzerinden 67,5 milyon ton olarak belirlenmiştir. 2

019/20 pazarlama yılında Türkiye'de 2 milyon 536 bin ton şeker üretimi gerçekleşmiştir. Yurtiçi satış (A kotası) 2 milyon 468 ton, yurtdışı satış (C Şekeri) ise 56 milyon ton olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 9. Türkiye şeker pancarı ekim, üretim ve verim miktarları

Yıllar	Ürün Taşıyan Alan, (Bin Da)	Üretilen (Bin Ton) (Bedeli Ödenen)	Ortalama Verim (ton/ da)
2010	3.291	17.942	5,46
2011	2.973	16.126	5,49
2012	2.807	14.920	5,32
2013	2.913	16.489	5,67
2014	2.888	16.743	5,82
2015	2.744	16.023	5,85
2016	3.224	19.593	6,09
2017	3.392	21.149	6,24
2018	2.921	17.436	6,00
2019	3.137	18.054	5,75

Kaynak: TUİK, 2020

Tablo 10. İllere Göre Şeker Pancarı Ekim ve Üretimi (2018)

İller	Ekim Yapan Köy Sayısı	Pancar Ekilen Alan (Dekar)	Bedeli Ödenen Pancar (Ton)	Verim (Ton/Dekar)
Konya	168	207.558	1.453.208	7
Eskişehir	169	178.277	1.022.156	5,76
Ankara	110	86.198	537.534	6,24
Karaman	40	77.017	554.379	7,2
Yozgat	126	62.960	352.241	5,66
Kastamonu	102	35.950	167.915	4,75
Denizli	57	29.448	142.512	4,84
Bursa	63	26.682	196.741	7,74
Burdur	48	25.798	131.448	5,1
Ağrı	33	22.544	84.819	3,76
Malatya	22	22.392	122.680	5,48
Elazığ	58	20.955	114.612	5,47
Bitlis	9	20.520	111.763	5,45
Afyonkarahisar	45	19.337	111.776	5,78
Muş	11	16.350	72.979	4,46
Antalya	29	16.272	93.483	5,75
Gaziantep	15	11.755	92.295	7,85
Isparta	10	11.291	59.069	5,23
Uşak	25	11.067	62.902	5,68
Şanlıurfa	8	10.590	50.633	4,78
Diğer İller(20 İl)	206	52908	245525	4,90
Toplam	1354	965869	5780670	6,03

Kaynak: Türkşeker, 2020

Tablo 11. Pancar şekeri üretim ve satış durumu (bin ton)

	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20
Üretim	1.976	2.559	2.770	2.273	2.536
Yurtiçi Satış (A Kotası)	1.988	2.389	2.268	2.455	2.468
Yurtdışı Satış (C Şekeri)	33	56	77	223	56

Kaynak: ŞDB, 2020

3.2. Dış Ticaret

4634 sayılı Şeker Kanunu ile destekleme alımı uygulamasına son verilerek, şeker üretiminin yurtiçi talebe göre gerçekleştirilmesi amaçlanmıştır. TŞFAŞ'nin talepten fazla üretilen şeker pancarı düşük fiyattan alarak, şeker ihracı ve imalatçı-ihracatçılara DİİB'ne kayden yaptığı satışlar nedeniyle oluşan zararın asgari düzeye düşürülmesi amaçlanmıştır.

Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş. stokların azaltılması, kota ve kapasite kullanım oranının korunması, ihracatın ekonomiye katkısının devamını dikkate alarak, A kotası dışındaki C şekerini ihracat ve dâhilde İşleme İzin Belgesine sahip imalatçı-ihracatçı firmalara satış yaparak değerlendirmektedir.

Tablo 12. Şeker ithalatı-ihracatı (bin ton)

Yıllar	Pancar Şekeri		Nişasta Bazlı Şeker	
	İthalat	İhracat	İthalat	İhracat
2010	4,2	77,3	8,8	88,5
2011	4,7	74,2	11,0	104,3
2012	5,5	33,4	11,2	85,5
2013	9,0	63,8	13,2	105,9
2014	4,6	15,8	15,7	167,2
2015	170*	9,8	28,7	192,8
2016	279,9**	16,3	57,1	193,9
2017	230***	3,8	28,9	258,7
2018	201,0	68,2	22,7	232,0
2019	169,0	30,2	26,0	268,0

(*) 165,9 bin tonu DİR kapsamında şekerli mamul bünyesinde ihraç edilen şekerdir.

Geriyeye kalan 3,7 bin ton şeker ise yurtiçinde üretimi yapılamayan özel amaçlı (ilaç, laboratuvar v.b.) şekerlerdir.

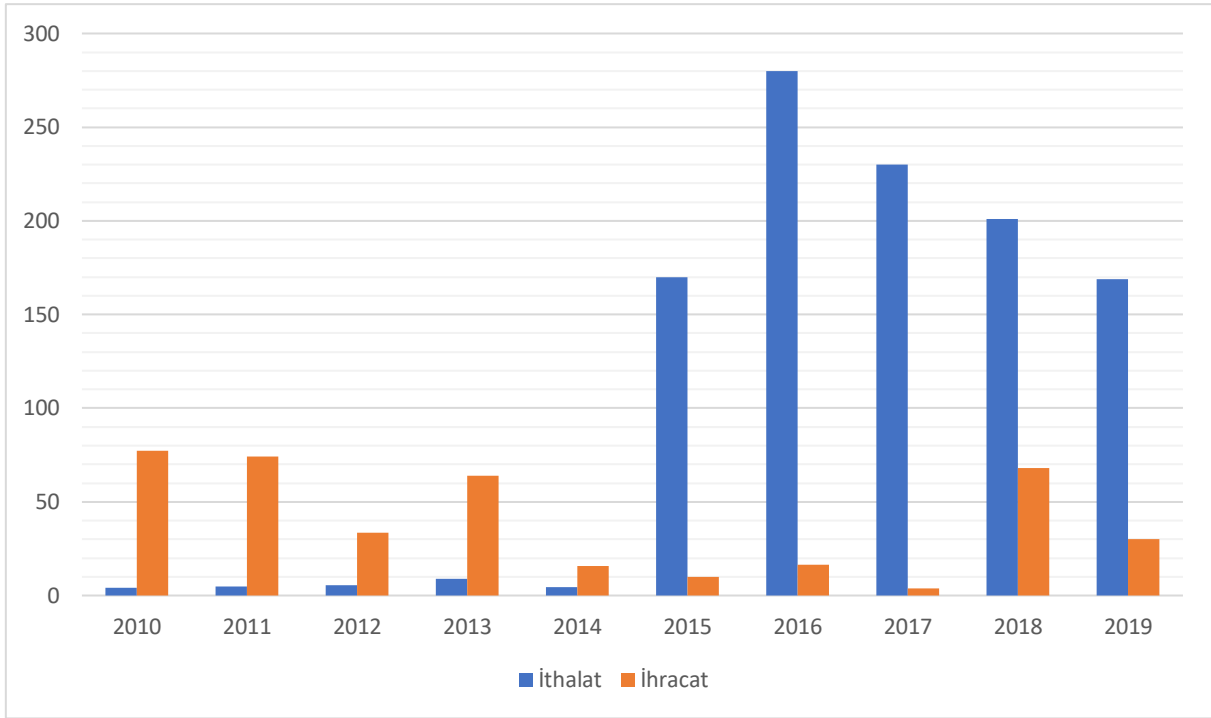
(**) 240 bin tonu Dâhilde İşleme rejimi (DİR) kapsamında şekerli mamul bünyesinde ihraç edilen şekerdir. 39,5 tonu ise doğrudan ithalat lisansı ile yapılan ithalat olup, kalan 0,4 bin ton şeker yurtiçinde üretimi yapılamayan özel amaçlı şekerdir.

(***) Bu miktarın 227,6 bin tonu Dâhilde İşleme rejimi (DİR) kapsamında şekerli mamul bünyesinde ihraç edilen şekerdir. 2 bin tonu ise yurtiçinde üretimi yapılamayan özel amaçlı (ilaç, laboratuvar v.b.) şekerlerdir.

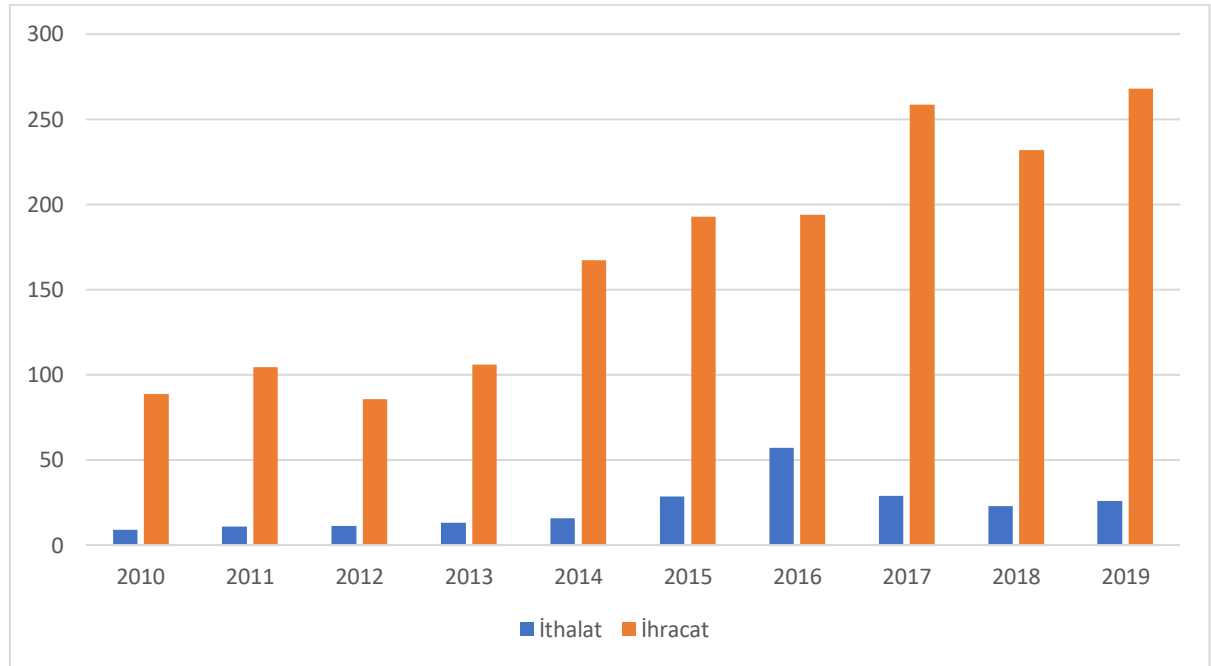
Kaynak: Türkşeker,2019 Sektör Raporu, Mayıs 2020

Tablo 12'de Türkiye'nin pancar şekeri ve NBŞ dış ticaret rakamları yıllar itibariyle verilmiştir. 2019 yılında 169 bin ton pancar şekeri, 26 bin ton NBŞ ithalatı yapılmış olup, 30,2 bin ton pancar şekeri ihracatı, 268 bin ton NBŞ ihracatı gerçekleşmiştir.

Türkiye'de yıllar itibariyle cüzi miktarlarda yapılan ithalat; daha çok üretimi yapılamayan özel amaçlı (ilaç, laboratuvar vb.) şekerler olup, bu miktar Türkiye'nin bir günlük şeker tüketim miktarının oldukça altındadır.

Grafik 4. Türkiye'nin yıllar itibariyle pancar şekeri dış ticareti (bin ton)
Kaynak: Tablo 12

Grafik 5. Türkiye'nin yıllar itibariyle NBŞ dış ticareti (bin ton)
Kaynak: Tablo 12

3.3. Şeker Pancarı ve Şeker Fiyatı

Üreticinin şeker pancarı ekimi konusunda kararını doğrudan etkileyen en önemli faktör pancar alım fiyatlarıdır. Dolayısıyla pancar ve dolayısıyla şeker fiyatları, şeker pancarı üretim miktarını belirleyici niteliktedir.

Şeker Kurulu tarafından pancar fiyatlarının belirlenmesinde tüm şeker fabrikalardan alınan bölgeye ait pancar maliyetleri ile tefe ve tüfe oranları dikkate alınmaktadır. Şeker Kurulu tarafından 2020 yılında % 16 palar şeker içeren pancar fiyatı 336 TL/ ton olarak belirlenmiştir.

Tablo 13. Yıllar itibariyle şeker pancarı fiyatları (%16 Polar Şeker İçeren)

Yıllar	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Pancar Fiyatları (TL/ton)	119	126	137	147	159	191	194	211	239	304	336

Kaynak: Türkşeker, 2020

4634 sayılı Şeker Kanununun, Hammadde ve Şeker Fiyatları başlıklı 5. Maddesinde 2011 yılında yapılan değişiklikle beraber “Şeker pancarı fiyatları her yıl, şeker fabrikası işleten gerçek ve tüzel kişiler ile üreticiler ve/veya temsilcileri arasında varılan mutabakata göre belirlenir. Şeker üretiminde kullanılan diğer hammaddeler ise şirketler tarafından üreticiler ve/veya piyasadan temin edilir. Şeker satış fiyatları, şeker fabrikası işleten gerçek ve tüzel kişiler tarafından serbestçe belirlenir” hükümlerine yer verilerek pancar fiyatlarının, pancar ekimi öncesinde belirlenmesi esası getirilmiştir.

Pazarlama yılları itibari ile şirketlerce belirlenen fabrika çıkışı KDV hariç pancar şekeri ağırlıklı ortalama satış fiyatları Tablo14’de verilmiştir.

Tablo 14. Pancar şekeri satış fiyatları

Pazarlama Yılları	TL/kg	Yıllık Değişim (%)
2011/12	1,93	7,82
2012/13	2,11	9,33
2013/14	2,33	10,43
2014/15	2,52	8,15
2015/16	2,70	7,14
2016/17	2,66	-1,48
2017/18	2,87	7,89
2018/19	3,13	9,05
2019/20	3,57	14,05

Kaynak: Türkşeker, 2020

3.4. Satış- Stok Durumu

Sektördeki şirketler 4634 sayılı Şeker Kanunu kapsamında her pazarlama yılı için belirlenen A kotası kadar şekeri aynı pazarlama yılı içerisinde yurt içinde pazarlayabilmektedirler. Her şirket için pazarlanamayan miktar gelecek pazarlama yılının A kotasına aktarılır ve bir sonraki yılın A kotası bu miktar kadar düşürülür. Şirket talebi doğrultusunda cari yıl içinde ihraç edilmek üzere C şekerine de aktarma yapılabilir. Tüm şirketler kanun gereği güvenlik stoklarını (B kotası) muhafaza etmek zorundadırlar. 2010/11 pazarlama yılından itibaren pancar şekeri ait satış – stok durumu aşağıda verilmiştir.

Tablo 15. Türkiye genelinde pancar şekeri satış-stok durumu (bin ton)

Yıllar	Yurtiçi (A+B)	Yurtdışı (DİİB dâhil)	Satış (Toplam)	Stok (A+B)
2010/11	1.867	283	2.150	421
2011/12	2.151	290	2.441	136
2012/13	1.918	339	2.257	206
2013/14	2.083	319	2.402	149
2014/15	2.019	192	2.211	65
2015/16	1.988	33	2.021	28
2016/17	2.389	56	2.445	83
2017/18	2.268	77	2.345	377
2018/19	2.455	223	2.678	136
2019/20	2.468	56	2.524	136

Kaynak: ŞDB, 2020

Türkşeker, kota kaybının önüne geçmek, Hazine Müsteşarlığı'na istenen satış miktarındaki artışları gerçekleştirmek ve üretilen şekeri stokta atıl olarak bulundurmamak yerine nakde dönüştürmek amacıyla ürettiği A kotası şekeri aynı pazarlama yılı içinde satmaktadır.

3.5. Melas Üretimi ve Kullanım Alanları

Şeker fabrikalarında yan ürün olarak melas ve yaş pancar posası üretilmektedir. Yaş pancar posası doğrudan veya melas ile karıştırılarak hayvan yemi olarak değerlendirilmektedir.

İçeriğinde % 50 oranında şeker içeren melas; fermantasyon hammaddesi olarak etil alkol üretiminde, doğrudan hayvan yemi olarak, içilebilir kalitede direk damıtılan içkilerde, içilemeyen kalitede endüstriyel tüketim ve ilaç sanayiinde, sirke, hamur mayası, yemlik maya 'da, briket kömür imalinde, inşaat harçlarında ve kozmetik sanayiinde kullanılmaktadır (Altunbay ve ark.,2016).

Tablo 16. Melas üretimi (bin ton)

Yıllar	Şeker Sanayi	Türkşeker
2011	601	350
2012	555	322
2013	631	370
2014	666	387
2015	656	369
2016	843	503
2017	858	490
2018	750	247
2019	726	283

Kaynak: Türkşeker, 2020

3.6. Alkol Üretimi ve Kullanım Alanları

Şeker fabrikalarında yan ürün olarak üretilen melastaki şekerin enzimlerle fermantasyona uğratarak alkol ve karbondioksit parçalanması ile etil alkol üretilmektedir. Erzurum, Eskişehir, Malatya, Amasya ve Turhal Şeker Fabrikaları'nda alkol üretim tesisi mevcuttur. Alkol üretim atık maddesi şlempenin, çevre kirliliğine etkisinin büyük olması nedeniyle; Eskişehir Alkol Üretim Tesisi 'ne Şlempe Arıtım Tesisi kurulmuştur. Üretilen alkol; alkollü içeceklerde, sağlık sektöründe, sanayi imalatı sektöründe kullanılmaktadır. Alkol üretimi, çevresel kısıtlar ve talebin sınırlı kalması nedeniyle düşük gerçekleşmektedir.

Tablo 17. Yıllar itibariyle işlenen melas, üretilen alkol miktarı

Yıllar	İşlenen Melas (ton)	Üretilen Alkol (bin litre)
2007	21.880	6.650
2008	20.930	6.560
2009	13.266	4.200
2010	20.924	6.560
2011	16.086	5.190
2012	15.334	5.200
2013	18.520	6.400
2014	17.010	6.000
2015	15.280	5.480
2016	18.650	6.785
2017	14.060	4.665
2018	30.728	6.410
2019	11.868	3.547

Kaynak: Türkşeker, 2020

Motorlu taşıtlarda kullanılan yakıtlara, belli oranlarda yerli tarım ürünlerinden elde edilen biyoetanol (yakıt alkolünün katılmaktadır. Eskişehir fabrikasında 15 milyon litre kapasiteli “Alkol susuzlaştırma Tesisi”, Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkiler Piyasası Düzenleme Kurumu’ndan (TAPDK) gerekli izinler alınarak kurulmuştur. Ayrıca, Konya Şeker Fabrikası A.Ş. bünyesinde bulunan Çumra Şeker Entegre tesislerinde biyoetanol üretim tesisi bulunmaktadır.

3.7. Türkiye’de Nişasta Bazlı Şeker Sektörünün Durumu

Türkiye’de sakkaroz kökenli(pancar şekeri) ve nişasta kökenli(NBŞ) olmak üzere iki tür şeker üretimi bulunmaktadır.

Pancar üretiminin yaygın olduğu AB ülkelerinde olduğu gibi Türkiye’de de nişasta bazlı şeker için kota uygulaması bulunmaktadır. AB ülkelerinde nişasta bazlı şeker kotası ortalama %2 düzeyinde olup, Türkiye’de yürürlükte olan Şeker Kanununda bu oran %10 olarak belirlenmiş ve Bakanlar kuruluna bu miktarı %50 artırma ve azaltma yetkisi verilmiştir. Bu kapsamda nişasta bazlı şeker kotası 2018/19 pazarlama yılında %50 oranında düşürülerek %5’e, 2019/20 pazarlama yılında ise tekrar %50 oranında düşürülerek %2,5’a düşürülmüştür.

NBŞ üretiminde nişasta kaynağı olarak mısır kullanılmaktadır. NBŞ şuruplarının glikoz şurubu ve fruktoz şurubu olmak üzere iki temel grubu bulunmaktadır. Fruktoz şurupları AB’de izoglukoz, dünyada ise genelde yüksek fruktozlu mısır şurubu (HFCS) olarak adlandırılmaktadır. Türkiye’de faal durumda ve kota tahsisi yapılan nişasta bazlı şeker fabrikalarında, glikoz şurubu ve izoglukozun (HFCS) her ikisinin de üretimi yapılmaktadır.

Nişasta bazlı tatlandırıcılar doğrudan tüketimden ziyade daha çok şekerli ürün sanayiinde girdi olarak kullanılmaktadır. Genellikle şekerleme, unlu mamül, helva, reçel, geleneksel tatlılar, marmelat, dondurma, alkollü ve alkolsüz içecek yapımında kullanılmaktadırlar.

Tablo 18. NBŞ üretim ve satış durumu (bin ton)

	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20
Üretim	624	634	591	486	488
Yurtiçi Satış (A Kotası)	327	284	282	135	67
Yurtdışı Satış (C Şekeri)	282	319	328	345	403

Kaynak: ŞDB, 2020

4634 sayılı Kanun ile getirilen kota sistemi dahilinde son 5 pazarlama yılındaki toplam NBŞ üretim ve satış miktarları Tablo 18’de verilmiştir.

Şeker Kanunu kapsamında kota tahsisi yapılan 5 şirkete ait 5 fabrikanın toplam nişasta bazlı şeker üretim kapasitesi yaklaşık 1 milyon ton/yıldır. Bunun dışında kota hakkı bulunmayan ve kota tahsis edilmeyen, sadece yurt dışına ihraç edilmek üzere nişasta bazlı şeker üretim faaliyetinde bulunabilen 5 şirkete ait toplam nişasta bazlı şeker üretim kapasitesi ise yaklaşık 500 bin ton/yıldır. Tamamlanan son 5 pazarlama yılındaki glukoz ve izoglukozdan oluşan ağırlıklı ortalama NBŞ yurtiçi fabrika satış fiyatı (KDV hariç) Tablo 19’da yer almaktadır.

Tablo 19. Nişasta bazlı şeker fiyatları

Pazarlama Yılları	TL/kg	Yıllık Değişim (%)
2010/11	1,26	7,69
2011/12	1,37	8,73
2012/13	1,47	7,30
2013/14	1,57	6,80
2014/15	1,74	10,83
2015/16	1,87	7,47
2016/17	1,92	2,67
2017/18	2,11	9,89
2018/19	2,70	27,48
2019/20	3,30	22,67

Kaynak: Türkşeker, ŞDB, 2020

4. GENEL DEĞERLENDİRME

Kullanılmaya başlanılan ilk dönemlerde lüks gıda maddesi olarak sadece zengin kesimce tüketilebilen şeker; son yüzyılda tarım ve gıda teknolojilerindeki ilerlemelerle birlikte önemli bir ekonomik değer kazanmıştır. Gerek insan beslenmesindeki yeri, gerek tarımsal sanayideki rolü nedeniyle tüm dünyada yoğun devlet müdahalesi altındaki ürünlerden birisi haline gelmiştir.

21. yüzyılda yeni teknolojik gelişmeler şekerin diğer tarımsal ürünlerle ve yakıt piyasalarıyla etkileşimine neden olmuştur. Gıda teknolojisindeki gelişmeler mısırdan üretilen nişasta bazlı şekerin, pancar ve kamış şekeriyle rekabeti arttırırken, etanolün yakıt olarak kullanılması petrol ve şekerin ekonomik etkileşimini arttırmıştır.

Dünya’da yıllar itibariyle şeker üretiminde şeker kamışının payı artmış, 80’li yıllarda %63 iken 2020 yılında %76’lara kadar yükselmiştir. İklimsel sınırlamalar dışında şeker ihtiyacının daha çok şeker kamışından sağlama nedenleri arasında; şeker kamışı ekiminin kolay olması, daha geniş alanlarda ekilebilmesi, veriminin yüksek olması ve şeker kamışından elde edilen şekerin yüksek verim ve düşük maliyet içermesi olarak sayılabilir.

Maliyetinin daha yüksek olması nedeniyle yerli şekerin, kamış şekeri ile rekabet gücü bulunmamaktadır. Yerli üretimin tercihi genellikle ithalattaki koruma oranları ile sağlanmaktadır. Hiçbir ülkede borsa fiyatlarından şeker tüketilmemesine rağmen, ithal maliyeti dünya borsa fiyatlarına bağlı olarak değiştiğinden ve tarife oranları CIF fiyat (mal bedeli, sigorta ve navlun dâhil olmak üzere alıcının limanında gemide teslim) üzerinden uygulandığından, ithal şekerin iç piyasada rekabet gücü borsa fiyatlarından etkilenmektedir. Pancar şekerinin ihracında ise iç fiyatlara göre daha düşük olan dünya fiyatları farkın sübvansede edilmesi gerekmektedir.

Dünya şeker üretiminde Brezilya %18’lik pay ile birinci sırada, Hindistan ise %17,5’lik pay ile ikinci sırada yer almaktadır. Üçüncü sırada yer alan AB, dördüncü sırada yer alan Çin ve beşinci sırada yer alan Tayland ile beraber ilk 5 ülke toplam dünya üretiminin %57’sini gerçekleştirmektedir. Türkiye’nin dünya şeker üretimindeki payı ise %1,6’dır.

Dünya şeker ticareti tüketim üzerinden şekillenmekte olup tüketici ülkelerin başında Hindistan, AB, Çin, ABD ve Brezilya gelmektedir. Bu 5 ülke dünya toplam tüketimin yaklaşık % 50’sini yapmakta ve fazla tüketimin olduğu kıta ise Doğu Asya’dır. Aynı dönemde Türkiye’nin yıllık tüketimi ise 2,3 milyon ton’dur.

Türkiye’de Şeker kanununun yürürlüğe girmesi ile birlikte şeker sektöründe yeni bir süreç başlamıştır. Yıllar itibari ile üretim yapılan alanın azalmasına rağmen verimlilikte yıllar itibariyle bir artış yaşanmıştır. AB’de piyasayı doğrudan etkileyen, üretimi sınırlandıran, şeker kamışı ve izoglikoz üretimi limitlerini belirleyen şeker kotası 2017’de kaldırılmıştır. Kota kalktıktan sonra AB iç piyasa fiyatlarının dünya fiyatlarıyla dengelenmiştir. Türkiye’nin aleyhine olan bu durum sonrasında Türkiye’de şeker fabrikaları ile ilgili özelleştirme süreci hızlandırılmıştır. Türkiye açısından şeker pancarı tarım, hayvancılık ve tarıma dayalı sanayi bakımından önem taşımaktadır. Birçok sektöre girdi oluşturması ve geniş istihdam olanağı sağlamasının yanında sosyal etkileri olan bir üründür. Dolayısıyla bundan sonraki süreçte üretim verimliliği ile birlikte şeker arzında istikrarın sağlanması, fabrika verimliliklerinin artırılması için öngörülen iyileştirilmelerin yapılarak sektörün rekabet gücünün artırılması önem arz etmektedir.

KAYNAKLAR

- Keperoğlu, A.,2008. Şeker Pancarında Kota Uygulamalarının Şeker Pancarı Üretimine Etkileri ve Üreticilerin Sosyo-Ekonomik Durumlarında Meydana Gelen Değişimler: Eskişehir İli Alpu İlçesi Araştırması, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2008.
- Altunbay, S.G., Kagal A., Gürel S., 2016. Şeker Pancarından Biyoetanol Üretimi, Tarla Bitkileri Merkez Araştırma Enstitüsü Dergisi, 2016, 25 (Özel sayı-2):334-339.
- Şeker-İş, 2017.Pancar Tarımı, Şeker Sektörü ve Nişasta Bazlı Şekerler (NBS) Raporu.
- Eştürk, Ö.,2018. Türkiye’de Şeker Sektörünün Önemi ve Geleceđi Üzerine Bir Değerlendirme, Anadolu İktisat ve İşletme Dergisi, 2 (1) 2018, 67-81.
- ŞDB, 2020. Şeker Dairesi Başkanlığı, Şeker Piyasası Bülteni, 2020,Kasım II.
- USDA,2020. <https://apps.fas.usda.gov/psdonline>. Erişim Tarihi:30.11.2020.
- FAO, 2020. <http://www.fao.org/faostat>. Erişim tarihi:30.11.2020.
- Türkşeker, 2020. 2019 Sektör Raporu, Mayıs 2020.
- Londra Borsası, 2020. <https://tr.investing.com/commodities/london-sugar-historical-data>. Erişim Tarihi: 30.11.2020.
- ŞDB, 2020. Şeker Dairesi Başkanlığı, Dünya Şeker Sektörü Raporu, Ekim 2020.
- TUİK, 2020. https://tuikweb.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1001. Erişim Tarihi:30.11.2020.
- ŞDB, 2020. Şeker Dairesi Başkanlığı, Türkiye Şeker Sektörü Raporu, Ekim 2020.
- ŞDB, 2020. Şeker Dairesi Başkanlığı, Şeker Piyasası Bülteni, Aralık 2018 IV.